

Ochrana přírody

ročník 79 číslo 1 2024 cena 60 Kč

Význam tlejícího dřeva v lese
Údolní nivy – vymezení a ochrana

Mapování a inventarizace
Georadary v jeskyních

Dům přírody Bílých Karpat
Biosférické rezervace na Slovensku

Obsah

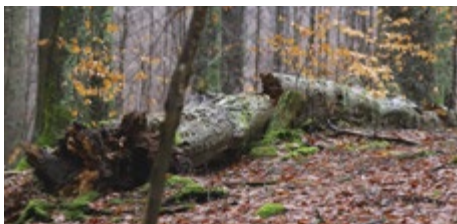
Úvodem

Martin Dušek 1

Z naší přírody

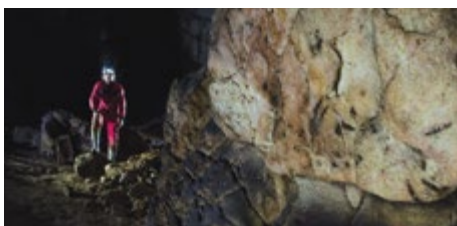
Tlející dřevo – svět divočiny 2

Pavel Hubený

Nejnovější poznatky k objevům
v Kateřinské jeskyni 6

Petr Zajíček

Péče o přírodu a krajinu

Vymezení a ochrana významného
krajinného prvku údolní niva 10

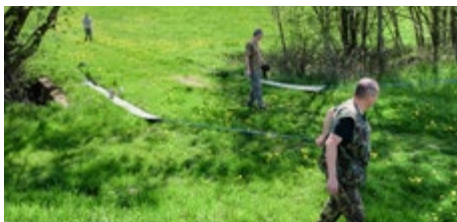
Michael Hošek, Tomáš Bartaloš, Radek
Kadlubiec, Michal Kešner, Přemysl
Pavka, Klára Pavková, Pavel Trojáček

Výzkum a dokumentace

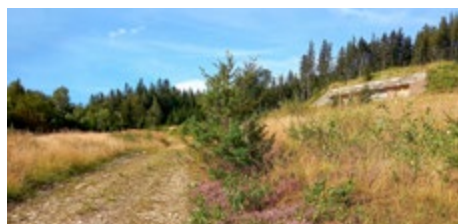
Využití georadaru v krasových oblastech
a pro průzkum jeskyní 14

Vratislav Ouhrabka

Projekt Mapování a inventarizace
(Monitoring 2) dokončen 17

Karel Chobot

Právo v ochraně přírody

Omezení působnosti České inspekce
životního prostředí 21

Jitka Jelínková

Zaměřeno na veřejnost

O seznamech IUCN. Tentokrát
zelených 25

Jan Plesník

Dům přírody Bílých Karpat 30

Ivana Jongepierová, Jitka Říhová

Z historie ochrany přírody

Expedice Karla Absolona na dno Macochy
v roce 1903 33

Petr Zajíček

Rozhovor

Rozhovor s Petrem Bejčkem – ředitelem
ČIŽP 36

Karolína Šulová

Mezinárodní ochrana přírody

Ochrana luskounů vyžaduje širší
přístup 38

Miroslav Bobek

Biosférické rezervácie na Slovensku
v začarovanom kruhu? 44

Peter Urban, Lucia Miňová

KULÉR

Zprávy / Aktuality / Oznámení I

Právní předpisy VII

Summary – Ochrana přírody 1/2024 XII

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

mám tu čest oslovit Vás z pozice nového šéfredaktora časopisu, který již dlouhé roky plní důležitou úlohu informačního servisu pro odbornou veřejnost i zájemce o problematiku ochrany přírody z řad veřejnosti. Laťka je nastavená vysoko. Zaslouhou mého předchůdce Zdeňka Patzeltla má časopis výbornou odbornou úroveň a značné renomé. To vnímám jako výzvu a zároveň závazek.

V minulosti jsem již na AOPK ČR pracoval, kromě manažerských pozic především jako odborný pracovník v oblasti vodních ekosystémů. Podílel jsem se i na některých populárně naučných projektech, například jako spoluautor televizních spotů Živé srdce Evropy. Nepřicházím s myšlenkou revolučních změn. Je však třeba čelit výzvám, které dnešní doba přináší. Přestože odborná základna naší ochrany přírody je široká a spolehlivá, je potřeba, abychom dokázali naše přístupy a postupy vysvětlit i laikům. Musíme lidem nabízet informace aktivně a vybírat k tomu kanály a příležitosti, které jsou dnes populární. I při udržení odbornosti může náš časopis oslovit širokou veřejnost, byť třeba jen některými články.

Mezi závažnými globálními tématy dnešního světa, jako jsou válečné konflikty, energetická krize či nestabilní finanční trhy, se ochrana přírody může jevit jako druhořadá a méně podstatná. Nestačí ale jen vědět na základě odborných faktů, že tato úvaha je zcela chybná, musíme o tom přesvědčit majoritní část společnosti. Využijme pozitivní prezentace našich témat v médiích jako určitou protiváhu převládajících špatných zpráv!

V letošním roce čeká ochranu přírody několik zásadních koků. V nejbližších měsících by mělo vejít v platnost nařízení EU o obnově přírody

(Nature Restoration Law), na jehož základě zahájí MŽP s AOPK ČR práce na Národním plánu pro obnovu přírody. Musíme si také poradit s průnikem zájmů ochrany přírody a nutné akcelerace výstavby zdrojů obnovitelné energie.

Všechna tato témata se vám budeme snažit představit. Připravujeme také několik tematických čísel. Letos slaví 50 let od svého vzniku CHKO Slavkovský les, chystá se i zásadní novelizace legislativy pro druhovou ochranu v zákoně o ochraně přírody a krajiny. Budeme vás též informovat o výstupech odborných resortních projektů a studií a také o nových trendech a přístupech v ochraně přírody.

Stále aktuální je a zcela jistě bude i nadále problematika vody v krajině, ať již se jedná o sucho nebo opačný klimatický jev, kterým jsou extrémní srážky a povodně. Těmto dnes již nezpochybnitelným dopadům změn klimatu čelí celá společnost, včetně ochrany přírody.

A protože je toto číslo prvním v letošním roce, snad není pozdě na to, abych vám popřál do nového roku hodně zdraví, pracovních úspěchů a také čas na výlety do naší nádherné přírody.

Martin Dušek

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 1/2024 Ročník 79
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 60 Kč
Roční předplatné 360 Kč

Časopis státní ochrany přírody
 The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2022. Všechna práva vyhrazena.
 Žádná část tohoto časopisu nesmí být reprodukována či šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

ISSN 1210-258X
 Evidováno MK ČR pod e. č. E 6001

Vydává
 AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
 a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Průhonice
 s podporou Správy Křkonošského národního parku,
 Správy NP Šumava, Správy NP Podjíví,
 Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor

Ing. Martin Dušek

Redakční rada

- RNDr. Libor Ambrozek
- Mgr. Jiří Bašta
- prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.
- Ing. Karel Drbal
- Ing. Michael Hošek
- prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc.
- Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
- JUDr. Eva Mazancová
- doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
- JUDr. Svatomír Mičoch
- Ing. Jan Moravec
- RNDr. František Pelc (předseda)
- Ing. Pavel Pešout
- RNDr. Jan Plesník, CSc.
- RNDr. František Pojer
- Ing. Martin Starý
- Ing. Jakub Šafránek
- Ing. Martin Škorpík
- Mgr. Karolína Šulová
- RNDr. Alena Vopálková

Adresa redakce

Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
 tel. 951 421 247
 ochrana.prirody@nature.cz
 www.casopis.ochranaprirody.cz
 www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR

jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
 Ve Žlíbku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
 tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
 send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí

vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
 tel. 951 421 247

Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.
 Grafická úprava a sazba Jiří Kaláček (kalacek.cz)
 Korektury Mgr. Linda Zachystalová
 Toto číslo vychází 28. 2. 2024

**Kompletní čísla časopisu
 a podrobný seznam literatury najdete na
 www.casopis.ochranaprirody.cz.**

Biosférické rezervácie na Slovensku v začarovanom kruhu?

Peter Urban, Lucia Miňová

Roku 2021 sme si pripomenuli 50. výročie jedného z najvýznamnejších medzivládnych programov Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO)

Človek a biosféra (Man and the Biosphere Programme, MAB), ktorého základným mottom je harmonický vzťah človeka a prírody.

Denný motýľ modráčik čiernoškvrnný (*Maculinea arion*) je, podobne ako aj ďalšie motýle z rodu *Maculinea*, ohrozený najmä nevhodným manažmentom lokalít, na ktorých sa vyskytuje. Foto Peter Potocký

Pri pohľade z Jasenového vrchu púta legendárna Poľana svojou charakteristickou siluetou s Prednou a Zadnou Poľanou. Lesy pokrývajúce vrcholovú časť pohoria a typické lazy na úpätí tohto stratovulkánu, podmienili charakteristický vzhľad podpolianskej krajiny. Foto Lucia Minova

V praxi sa realizuje prostredníctvom Svetovej sústavy biosférických rezervácií (rezerv biosféry) (World Network of Biosphere Reserves – WNNBR). Sú to medzinárodne uznávané modelové územia suchozemských, pobrežných, či morských ekosystémov, alebo ich kombinácia. Okrem cennej biodiverzity obsahujú tiež príklady harmonických vzťahov medzi prostredím a obyvateľstvom, žijúcim v ich území a udržateľným spôsobom života zachovávajú a umocňujú prírodné a kultúrne zdroje úzko späté s typom a špecifikami danej krajiny. Zároveň majú slúžiť dlhodobému výskumu a monitoringu. Svetová sústava BR k 1. 1. 2024 zahŕňa 738 lokalít v 134 štátoch sveta, vrátane 22 cezhraničných území, prezentujúcich pestrú mozaiku ekosystémov, kultúr a národov. V súčasnosti zaberajú 5 % zemského povrchu.

Každá biosférická rezervácia má tri základné funkcie:

- ochrannú – s dôrazom na ochranu a zachovanie biologickej a kultúrnej diverzity na všetkých úrovniach;
- rozvojovú – zameranú na podporu zabezpečenie hospodárskeho a ľudského rozvoja územia, ktorý je spoločensko-kultúrne a ekologicky udržateľný;
- funkciu logistickej podpory – zahŕňajúcu podporu názorných ukázkových projektov, environmentálneho vzdelávania a výchovy,

výskumu a monitorovania vo vzťahu k miestnym, štátnym, regionálnym a svetovým problémom ochrany a udržateľného rozvoja.

Tieto funkcie zabezpečuje ich zónovanie, na základe ktorého má každá biosférická rezervácia tri zóny:

- jadrovú – určenú na dlhodobú ochranu v súlade so zámermi ochrany prírody v biosférickej rezervácii jadrové územie by malo byť dostatočne veľké aby naplnilo poslanie BR;
- nárazníkovú – obklopujúcu jadrové územie, alebo k nemu prilieha – môžu sa v nich vykonávať len činnosti zlučiteľné so zámermi ochrany prírody;
- prechodnú – presadzujú a rozvíjajú sa v nej postupy udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi.

História programu v kocke

Vývoj Medzivládneho programu MAB a sústavy BR bol riadený stretnutiami expertov z celého sveta počínajúc zasadnutím pracovnej skupiny MAB v roku 1974. O osem rokov neskôr sa konal prvý medzinárodný kongres biosférických rezervácií v Minsku, ktorý viedol k vypracovaniu akčného plánu pre biosférické rezervácie. Ďalším medzníkom sa stal rok 1995, kedy sa konala druhá medzinárodná konferencia o biosférických

rezerváciách v Seville. Medzinárodné podujatie začalo ich novú éru. Program postupne prešiel ďalšími výnimočnými zmenami, ktoré na základe získaných skúseností a praxe formovali jeho víziu a pravidlá implementácie v členských štátoch. Za zmienenie stojí Madridský akčný plán (2008), ktorý sa zameriava na využitie strategických výhod sevillských nástrojov. Definuje biosférické rezervácie ako hlavné medzinárodné významné územia určené pre udržateľný rozvoj v 21. storočí.

V súčasnosti je platný Limský akčný plán (2016), kladúci dôraz na prospech spoločnosti, ktorý je v súlade s biosférou. Jeho zámerom je dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja a implementáciu Agendy 2030 prostredníctvom biosférických rezervácií ako modelov udržateľnosti.

V júni 2017 Medzinárodná koordinačná rada Programu MAB zaviedla proces excelentnosti, posilnenia i zlepšenia kvality, ktorého cieľom je zlepšiť dôveryhodnosť a kvalitu svetovej sústavy biosférických rezervácií a pomôcť členským štátom stanoviť požadované normy pre svoje územia tak, aby boli funkčné a spĺňali stanovené kritériá.

Pohľad späť

Na Slovensku boli ako biosférické rezervácie postupne uznané Slovenský kras (1977), Poľana

Zmeny využívania krajiny, najmä intenzifikácia poľnohospodárstva a upúšťanie od extenzívneho chovu hospodárskych zvierat na pasienkoch sa negatívne prejavujú aj na populáciách vstavača obyčajného (*Anacamptis morio*). Foto Peter Potocký

Súčasná Národná prírodná rezervácia Havešová, zriadená ešte v roku 1964 na ochranu pralesovitých bukových porastov, je súčasťou národného parku Poloniny, Biosférickej rezervácie Východné Karpaty, ako aj lokalitou svetového dedičstva Staré bukové lesy a pralesy Karpát. Foto Lucia Minova

(1990), Východné Karpaty (1992) a Tatry (1992). BR Tatry bola vyhlásená ako bilaterálna biosférická rezervácia a BR Východné Karpaty sa v roku 1998 stala prvou trilaterálnou BR na svete. Všetky štyri BR sa prekrývajú s osobitne chránenými územiaми (3 sú národným parkom a 1 chránenou krajinou oblasťou).

Ich vznik a vývoj prebiehal do konca roku 1992 v rámci Československa, ktoré sa do programu MAB zapojilo v roku 1971 a jeho riadenia sa ujala Československá akadémia vied. Vtedajší Československý národný komitét MAB pôvodne uprednostnil nomináciu území, v ktorých okrem prírodných ekosystémov a príkladov ich šetrného využívania existovali tiež necitlivé strety

medzi civilizáciou a prírodou. Dôraz sa kládol na okolnosti, či má zvolená oblasť odborný potenciál pre ekologický výskum a realizáciu ochranných opatrení, resp. či má tiež odborníkov, ktorí by sa mohli zapojiť do nadväzných medzinárodných aktivít (Jeník 1996). Preto boli ako prvé BR v Českej republike navrhované Křivoklátsko a Třeboňská panva a na Slovensku CHKO Malá Fatra a CHKO Slovenský kras. Po schvaľovacích procedúrach na národnej úrovni i v ústredných orgánoch MAB vyhlásil generálny riaditeľ UNESCO 1. marca 1977 tri prvé biosférické rezervácie v Československu: Křivoklátsko, Třeboňsko (obe sa ešte predtým stali CHKO) a Slovenský kras, ktorý bol v tom čase CHKO (Jeník 1996, Vološčuk 2013). Ako ďalšie územia

sa pripravovali BR Šumava a BR Poľana, vyhlásené v roku 1990. V roku 1991 bol vypracovaný akčný plán pre biosférickú rezerváciu Poľana na roky 1993–1997 (Slávik & Guziová 1991), ktorý bol prvým akčným plánom v Československu a stal sa vzorovým aj pre ďalšie biosférické rezervácie (Fabriciusová & Slávik 2010).

V roku 1992 boli ako biosférické rezervácie uznané Východné Karpaty a Tatry. Vzhľadom na ukončenie činnosti česko-slovenskej komisie k 31. decembru 1992 bola na základe Uznesenia Vlády Slovenskej republiky číslo 6 z 12. januára 1993, pri Ministerstve zahraničných vecí SR zriadená Slovenská komisia pre UNESCO. Dňa 9. marca 1993 bol Výkonným tajomníkom Slovenskej komisie pre UNESCO inaugurovaný Slovenský výbor pre program UNESCO Človek a biosféra ako poradný orgán ministra zahraničných vecí. Za jeho členov boli menovaní vedeckí pracovníci zo Slovenskej akadémie vied a univerzít, zástupcovia odborných organizácií pre ochranu prírody, ústredných orgánov štátnej správy zodpovedných za ochranu životného prostredia, lesné hospodárstvo a vedu. Výbor kontinuálne nadviazal na aktivity Československej komisie pre spoluprácu s UNESCO a zároveň sa prihlásil aj k novej orientácii tohto programu, ktorá sa začala formovať v deväťdesiatych rokoch minulého storočia pod vplyvom vývoja medzinárodnej environmentálnej agendy.

Vláda Slovenskej republiky uznesením číslo 338 z 12. apríla 1994 schválila návrh na zabezpečenie medzinárodných programov UNESCO v SR a uvedeným rezortom uložila úlohu „vytvárať priebežne podmienky na realizáciu medzivládneho programu Človek a biosféra“ (Vološčuk 1998). Hoci sa na biosférické rezervácie vzťahujú záväzky prijaté Slovenskou republikou, až do roku 2014 nepredstavovali žiadnu národnými právnymi predpismi ustanovenú kategóriu chráneného územia. Až v zmysle § 28b ods. 1 zákona

Tabulka: Biosférické rezervácie UNESCO na Slovensku

BR	Rok vyhlásenia	Výmera (ha)				Poznámka
		celková	jadrová zóna	nárazníková zóna	prechodná zóna	
Slovenský kras	1977	74 480	8 857	23 395	42 228	Cezhraničná – bilaterálna (SK, HU)
Poľana	1981	24 158,23	1 332,70	6 418,53	16 407	
Východné Karpaty	1992	40 689,92	2 628,08	14 481,37	23 580,47	Cezhraničná – trilaterálna (SK, PL, UA)
Tatry	1993	101 819,05	41 843,84	31 903,82	28 071,39	Cezhraničná – bilaterálna (SK, PL)

č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, sú biosférické rezervácie územiami medzinárodného významu.

Rezervy biosféry nie sú len o ochrane prírody

Od počiatku bola hlavná pozornosť v biosférických rezerváciách venovaná najmä ich ochrannej funkcii, pričom ostatné dve, najmä rozvojová, zaostávali nielen v oblasti monitoringu, ale aj propagácie a komunikácie s verejnosťou. Široká verejnosť ich v dôsledku neznalosti poslania a významu biosférických rezervácií často vníma a vníma ako ďalšiu kategóriu chráneného územia, vrátane s tým súvisiacich obmedzení, či zákazov. Navyše regióny, v ktorých sa tieto územia nachádzajú, sú v mnohých prípadoch manažované konfliktným spôsobom rôznych záujmových skupín, pričom dochádza k vzdalovaniu sa od pôvodného konceptu BR.

V súčasnosti pri implementácii Programu MAB absentuje kompletná podpora zo strany štátu. Chýba podrobnejšie určenie pôsobnosti biosférických rezervácií a ich kompetencií vo vzťahu k ostatným subjektom v ich územiach, ako aj určenie ich inštitucionálnej samostatnosti. Správu BR koordinuje Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky v Banskej Bystrici. V minulosti neboli oficiálne riadené žiadnou inštitúciou, ale v praxi ich činnosť koordinovala územne príslušná správa veľkopoľného chráneného územia. Situácia sa mierne skomplikovala prijatím právnej subjektivity národných parkov od 1. apríla 2022. Nové poznatky a skúsenosti preto nevyhnutne vedú k tlakom na zmenu nielen v legislatíve, ale aj v manažovaní BR a hľadaní alternatív pre financovanie ich aktivít.

Kým na globálnej úrovni sú BR uznávané ako medzinárodne významné územia, na našej národnej úrovni nie je zohľadnené, že z tohto postavenia vyplývajú aj povinnosti a úlohy, ktoré musia splniť, aby si mohli zachovať svoje prominentné postavenie, zabezpečujúce vysoký potenciál pre rozvoj regiónov.

Hoci každých 10 rokov dochádza k periodickeému hodnoteniu biosférických rezervácií, je otázne, akým spôsobom sa dá v súčasnosti hodnotiť ich ekonomický a sociálny rozvoj, ak ciele v týchto oblastiach nie sú jednoznačne stanovené a pracovníci zodpovední za tvorbu hodnotiacich správ nie sú odborníkmi v tejto oblasti (Vitálišová *et al.* 2021).

Východné Tatry ako geomorfologický podcelok pozostávajú z Vysokých a Belianskych Tatier, ktoré oddeľuje Kopské sedlo. Foto Peter Urban

Horec Clusiov (*Gentiana clusii*) s nápadnými a fotogenickými modrými kalichmi rastie aj na vápencových skalách, či v skalných štrbinách Belianskych Tatier. Foto Peter Urban

Príbeh Poľany, alebo všetko zlé je na niečo dobré

Pôvodná BR Poľana sa prekrývala s rovnomennou CHKO, ktorá predstavuje jedno z najmenej urbanizovaných veľkopoľných chránených území na Slovensku s minimálnym osídlením. Preto

Medzinárodná koordinačná rada Programu MAB v periodickom hodnotení BR Poľana za roky 2000–2010 vytkla tomuto územiu nedostatok obyvateľstva (malý podiel územia s vplyvom človeka na prírodu). Po upozornení prebehli viceré inovatívne zmeny v manažmente územia, ktoré mu pomohli zachovať si status biosférické rezervácie.

Endemický a reliktný kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra tatrica*) je vlajkovým druhom národných parkov aj biosférických rezervácií na slovenskej i poľskej strane Tatier. Foto Peter Urban

Predovšetkým sa vďaka korektnej komunikácii vybudovala dôvera miestnych stakeholderov voči manažmentu Správy CHKO Poľana. Ich ochota spolupracovať a záujem o program MAB vyústil do projektu „Príroda ľuďom – ľudia prírode“, ktorý realizovalo Občianske združenie OZ Pronatur spoločne so Správou CHKO Poľana v roku 2014. Jeho aktivity priniesli mnohé inovácie, vrátane vytvorenia Koordinačnej rady BR Poľana. Tá dnes plnohodnotne vytvára priestor pre spoločné rozhodovanie o víziách a cieľoch BR. Koordinuje všetky aktivity v území tak, aby prispeli k miestnemu ekonomickému rozvoju územia, avšak nie na úkor jeho prírodných hodnôt. Je zložená s cieľom rovnomerného naplnenia všetkých troch funkcií BR. Jej členmi sú najmä vlastníci, užívatelia, podnikatelia, obyvatelia, primátori a starostovia, ako aj predstavitelia kultúrnych, vedeckých a mimovládnych organizácií, pôsobiach v BR. Od 3. augusta 2022 má vlastnú právnu subjektivitu vo forme občianskeho združenia. V území sa pracuje na udržiavaní partnerstiev. Vzájomná komunikácia vytvára podmienky pre spoluprácu v témach lesníctva, poľovníctva, poľnohospodárstva, územného plánovania, cestovného ruchu či vzdelávania.

V roku 2015 došlo k rozšíreniu prechodovej zóny BR Poľana o hriňovské lazy, predstavujúce cennú ukážku tradičného obhospodarovania podhorskej krajiny. Podaniu formulára predchádzal prieskum verejnej mienky u obyvateľov príslušných obcí a miest, či chcú, aby bolo územie Poľany zaradené do medzinárodnej sústavy biosférických rezervácií už s novými hranicami prechodnej zóny BR Poľana. Zapojilo sa do neho 12 661 respondentov, z toho až 12 157 (96 %) odpovedalo kladne.

Celková výmera BR Poľana v súčasnosti predstavuje rozlohu 24 158,23 ha. Po prijatí opatrení ohľadom posilnenia človeka v území sa výrazne zväčšila prechodová zóna, ktorá tak podporila rozvojovú funkciu BR. Zóna je považovaná za „výkladnú skriňu“ územia a je veľmi dôležité udržanie hospodáriaceho človeka v poľnohospodárskej krajine.

Vďaka pozitívnym zmenám v manažmente územia v roku 2017 predsedníčka Slovenského výboru MAB a riaditeľka Správy CHKO Poľana Vladimíra Fabriciusová získala medzinárodné ocenenie za najlepší manažment BR na svete – Michel Batisse Award for Biosphere Reserve Management (Mrázová & Guziová 2017).

Tŕnistá cesta s nejasným koncom, alebo svetlo na konci tunela?

Slovenská republika sa venuje Programu MAB už 30 rokov. Za tento čas však stále absentuje jasne fungujúci mechanizmus pre zabezpečenie efektívnej a kvalitnej implementácie jeho vízie. Tvorba koncepčného dokumentu rozvoja biosférických rezervácií by výrazne pomohla zjednotiť ciele pre ďalšie fungovanie týchto území. Slovenský výbor MAB má ambíciu zadefinovať efektívny model riadenia programu a určiť kompetencie tak, aby sa program implementoval multidisciplinárne s vyvážením všetkých troch funkcií BR. V zmysle odporúčaní vydaných Technických smerníc pre biosférické rezervácie je potrebné, aby tieto územia mali funkčné koordinačné rady, ktoré budú plánovať ich víziu v jednotnej línii.

Okrem spoločného strategického plánovania je potrebné zdôrazniť požiadavku na zvyšovanie povedomia cez neformálne vzdelávanie a výchovu. V roku 2022 bol prvýkrát v rámci Svetovej sústavy biosférických rezervácií oslavovaný dátum 3. november ako Medzinárodný deň biosférických rezervácií. Deň otvorených dverí, ktorý sa koná každý rok v BR na Slovensku, sa teší širokému záujmu verejnosti a upevňuje partnerské vzťahy zainteresovaných strán (stakeholdrov).

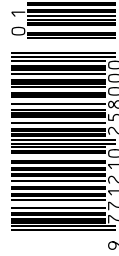
Vedenie mladej generácie k participácii na živote biosférickej rezervácie, v zmysle udržiavania tradícií a využívania krajiny udržateľným spôsobom, je predpokladom pre zdravšiu krajinu a kvalitnejší život spoločnosti, ktorá v nej žije.

V napĺňaní aktivít výrazne prispieva spolupráca medzi Štátnou ochranou prírody SR, Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici a Slovenskou akadémiou vied. Nastavenie projektu „Implementácia Agendy 2030 prostredníctvom biosférických rezervácií“ vytvára podmienky pre vypracovanie právnych analýz a postavenia biosférických rezervácií v SR. Rovnako pomáha pri zbere dát v socioekonomickej oblasti a nastavení strategických dokumentov, ktoré sú potrebné pre ďalší rozvoj týchto medzinárodne významných území. ■

Seznam literatury najdete na www.casopis.ochranaprirody.cz

Příští číslo vychází 24. 4. 2024

50 let
CHKO Slavkovský les

